

## Raportointi arviointikertomuksen 2021 havaintojen pohjalta tehdyistä toimista

Kaupunginhallitus 29.08.2022 § 268  
322/00.03.00/2022

Valmistelija

talousjohtaja Juha Liinavuori, sivistysjohtaja Matti Hursti, vs.  
kaupunkirakennejohtaja ja Jukka Nurmi

Tarkastuslautakunta esitti arviointikertomuksessa 2021 kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupunginhallitus ottaa huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja esittää syyskuun 2022 loppuun mennessä valtuustolle, mihin toimiin niiden johdosta on ryhdytty.

Tarkastuslautakunnan huomiot, joiden on tulkittu edellyttävän kommentointia, on esitetty lainausmerkeissä ja sen jälkeen tummennetulla niihin liittyvä raportointi.

”Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta, millä tavalla se on omalta osaltaan huolehtinut kaupungin strategian ennaltaehkäisevien palveluiden toteutumisesta?”

**Strategian painopistealueet huomioidaan talousarviovalmistelussa. Talousarvioon kirjattavaa toiminnallisten tavoitteiden kokonaisuutta arvioidaan siitä näkökulmasta, että strategian painopisteet tulevat riittävän laajasti katettua. Ennaltaehkäiseviin hyvinvointipalveluihin liittyviä toimia on esimerkiksi vuoden 2022 talousarviossa useita. Tämä näkyy myös määrärahakohdennuksissa. Varoja kohdennettiin esimerkiksi uusiin lapsiperheille suunnattuihin monialaisiin ennaltaehkäiseviin palveluihin.**

”Perusopetuksen oppilaskohtainen hinta on kasvanut 630 euroa edellisvuodesta ja lukiossa 550 euroa edellisvuodesta. Tarkastuslautakunta kysyy, mistä tämä kasvu johtuu?”

**Sekä perusopetuksessa että lukiossa oppilas-/opiskelijakohtaisia käyttömenoja nostivat valtakunnalliset opetushenkilöstön palkkojen sopimuskorotukset. Kahden prosentin palkankorotusvaikutus pelkästään perusopetuksen käyttömenoihin on lähes 500 000 €. Toinen merkittävä tekijä oli koronasta aiheutunut sijaismenojen kasvu.**

**Henkilöstömenojen kasvu oli perusopetuksessa yhteensä n. 1 100 000 € vuoteen 2020 verrattuna. Lukiossa vastaava henkilöstömenojen kasvu oli n. 190 000 €**

**Lisäksi oppivelvollisuuslain toimeenpanosta ja opiskelijamäärän kasvusta johtuvat materiaalikulut sekä palvelujen ostot nostivat lukion käyttömenoja n. 200 000 €.**

**Perusopetuksen koulukuljetusmenojen kasvu oli myös n. 200 000 €.**

**Kokonaisuutena perusopetuksen talousarvio toteutui kuitenkin melko tarkasti. Talousarviokirjaan arvioidut nettomenot 39 578 432 € ylittyivät 370 961 € eli 0,9 %. Lukion arvioidut nettomenot 3 318 126 € ylittyivät 92 150 €.**

”Varhaiskasvatuksen puolella lapsilukumäärä on laskeva, eikä henkilöstön määrä ole vähentynyt lapsilukumäärän laskusta huolimatta. Kuinka varhaiskasvatuksen kustannukset ovat kehityksessä ja onko henkilökunnan ja lasten määrän suhde tarkoituksenmukaisella tasolla?”

**Marinin hallitus palautti varhaiskasvatukseen 1:7 henkilöstömitoituksen. Sipilän hallituskaudella mitoitus oli 1:8. Ryhmäkoon pienentäminen vaikuttaa henkilöstömenoihin suoraviivaisesti. Tästä huolimatta varhaiskasvatuksen arvioidut henkilöstömenot 15 568 189 € alittuivat n. 150 000 €. Taustalla nimenomaan on syntyvyyden lasku. Ilman koronan vaikutusta henkilöstömenojen alitus olisi ollut vieläkin suurempi.**

Toisaalta on muistettava, että varhaiskasvatuksen palvelutarvetta ei yksistään säätele lapsilukumäärä. Merkittävä tekijä on myös työllisyystilanne. Hyvä työllisyystilanne kasvattaa hoitopaikkojen kysyntää. Ylöjärvellä tämä on tarkoittanut etenkin palvelusetelimenojen kasvua. Talousarviossa tilanne näkyy myös lasten kotihoidon tukikustannusten alenemisena.

Varhaiskasvatuksen arvioidut kokonaismenot 25 096 046 € ylittyivät 78 771 €, joten poikkeama oli ainoastaan 0,3 %.

Aluehallintovirasto (AVI) on tarkastanut Ylöjärven kaupungin varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen talvella 2022. Mitoitus todettiin säädösten mukaiseksi eikä huomautuksia tullut. Tällä perusteella voidaan todeta, että henkilökunnan ja lasten määrän suhde on tarkastushetkellä ollut tarkoituksenmukaisella tasolla.

”Tarkastuslautakunta pyytää tietoa siitä, mihin suuntaan korjausvelan määrä on kehittynyt ja millaisia riskejä sen tulokset sisältävät kaupungin palvelutoiminnalle”

Yhdyskuntatekniset palvelut on päivittänyt korjausvelkalaskelman yleisten alueiden ja liikenneväylien osalta. Yhdyskuntateknisten palveluiden korjausvelkaselvitykset on laadittu vuodesta 2020 alkaen sekä yleisten alueiden että liikenneväylien osalta Kuntaliiton laskenta-alustalle. Yleisten alueiden osalta korjausvelka on pieni eli tilanne on erittäin hyvä. Nykyinen peruskorjaustahti vähentää korjausvelkaa tällä hetkellä hiljalleen MAPSTO-kauden aikajanalla.

Liikenneväylien osalta korjausvelka on melko maltillisesti kasvava. Korjausvelka kasvaa noin 1,5- 1,6 M€/vuosi. Korjausvelan kasvuun vaikuttaa myös investointitahti, sillä ylläpidettävien katujen määrä kasvaa vuosittain 1%- 1.5%. Korjausvelkaa hallitaan peruskorjaamalla katuja ja muilla katuihin kohdistetuilla kunnossapitotoimenpiteillä. Suurin riski korjausvelan hallinnalle tällä hetkellä muodostuu kasvaneista kustannuksista, joista varsinkin bitumin epäedullinen hintakehitys uhkaa mm. suunnitellun päällystysohjelman toteutumista.

Rakennusten osalta korjausvelkalaskelma on päivitetty vuosittain. Teknisessä lautakunnassa keväällä hyväksytyssä korjausvelkalaskelmassa on huomioitu 5 vuoden simulaatio korjausvelan määrän kehityksestä. Korjausvelkaselvitys on laadittu Haahtela Kehitys Oy:n laatiman järjestelmän avulla.

Rakennusten korjausvelkaa kasvattavat rakentamisen kustannustason nousu sekä rakennusten vuosittainen laskennallinen kuluminen (2%/vuosi). Nykyisellä rakennusten korjausinvestointitahdilla rakennusten korjausvelka kasvaa, koska

rakennusten kuluma on vuositasolla noin 5M€. Korjausvelkaa vähentää vuosittain käyttötalouteen tehtävät normaalin kiinteistöhoidon ylittävät kiinteistöjen korjaukset.

Kiinteistömäärän jalostustyö myynnin ja purkamisen keinoin on tapa vähentää korjausvelan määrää ei aktiivikäytössä olevien kiinteistöjen osalta. Palveluverkkoselvityksen jatkotoimissa tulee huomioida rakennusten korjausvelka. Toimipisteitä yhdistelemällä ja toimintoja keskittämällä voidaan vähentää korjausvelan määrää. Rakennusten korjausvelkamäärän kasvaminen edelleen lisää riskejä sisäilmaongelmien ilmaantumiselle sekä kiihdyttää osaltaan kiinteistöomaisuuden arvon alentumista.

”Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta, miksi keskitetyn jäte- ja kierrätyspisteen kaavoituksen selvitystä uudelle asuinalueelle ei ole toteutettu”

Siltatien alueen kaavoituksessa oli esillä keskitetyn kierrätyspisteen osoittaminen omakotialueille. Yhtiömuotoiset tontit ovat perinteisesti hoitaneet kierrätyksen alueellaan. Prosessin kannalta mm. aikataulusyistä ei ollut mahdollista saada näitä kaavoihin. Asia edellyttää laajempaa harkintaa ja tarkempaa suunnittelua kaavakokonaisuuden kannalta.

Jatkossa tullaan asiaa tutkimaan tapauskohtaisesti ja kaavakokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Mahdollista on myös ottaa jokin hanke ns. pilottihankkeeksi, jotta saadaan käyttäjäkokemuksia asiasta.

”Tarkastuslautakunta kysyy, miten Ylöjärven Vesi Oyn hinnoittelu asettuu seudullisessa vertailussa”

Oheiseen taulukkoon on listattu lähiseudun vesihuoltolaitosten kulutus- ja perusmaksuja. Hinnat on ilmoitettu ilman arvonlisäveroa. Kuluttajahintoja verratessa pitää em. summiin lisätä arvonlisäveron osuus. Laskennassa veden kulutuksena on käytetty 150 m<sup>3</sup> vettä vuodessa, eli noin 3-4 henkisen perheen kulutus. Perusmaksut on määritetty omakotitalon perusmaksun mukaan. Yhteensä-sarakkeessa on em. perusteiden laskettu vesihuollon vuosikustannus.

Vuosikustannusten mediaani on Kangasalan Vedellä. Ylöjärven Vesi on vuositasolla noin 171 € mediaania kalliimpi. Arvonlisävero huomioiden erotus mediaaniin on noin 18 euroa kuukaudessa.

Vesilaitos	vesi €/m <sup>3</sup>	jätevesi €/m <sup>3</sup>	perusmaksu vesi	perusmaksu jätevesi	vesimaksu vuodessa	jätevesimaksu vuodessa	veden perusmaksu vuodessa € (Alv 0%)	jäteveden perusmaksu vuodessa Alv 0%)	Vuosikustannukset yhteensä
HS-Vesi (Akaa)	1,22	1,98	4,5	8,17	183	297	54	98	632
Tampereen Vesi	1,2	1,96	8,81	9,15	180	294	106	110	690
Nokian Vesi Oy	1,67	2,43	4,4	5,6	251	365	53	67	735
Pirkkalan kunta	1,44	2,35	8,81	9,15	216	353	106	110	784
Kangasalan Vesi	1,47	2,79	5,7	10,26	221	419	68	123	831
Oriveden Vesi	1,75	3,25	3	3,76	263	488	36	45	831
Lempäälän Vesi Oy	1,79	2,74	5,31	8,15	269	411	64	98	841
Ylöjärven Vesi Oy	1,98	3,16	9,44	9,79	297	474	113	117	1 002
Sastamalan Vesi	2,01	2,77	9,18	16,14	302	416	110	194	1 021

”Tarkastuslautakunta kysyy omistajaohjaukselta, olisiko yhtiöille tarkoituksenmukaista asettaa tavoitteita myös muista tuloksellisuuden näkökulmista kuin tehokkuudesta ja taloudellisuudesta”

**Yhtiöille asetetuissa tavoitteissa on ollut myös palvelun laatuun ja vaikuttavuuteen liittyviä elementtejä, mutta tarkastuslautakunnan näkökulma otetaan huomioon, kun yhtiöille tavoitteita jatkossa asetetaan.**

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee tiedokseen kaupunginhallituksen arviointikertomuksen havaintoja koskevan toimenpideraportoinnin.
Päätös	Hyväksyttiin.